

Комбікорм в умовах війни: як замінити недоступні компоненти місцевою сировиною Слобожанщини?

Автор: Мар'яна Швайко, к.е.н., співвласниця ФГ «Долгопол Н.В.»

Дата: березень 2026

З лютого 2022 року село Довжик та вся Золочівська громада опинились у нових реаліях: звичні ланцюги постачання зруйновані, великі постачальники кормів пішли з регіону, а кожна поїздка до Харкова — це ризик для життя. Але тварин годувати треба щодня. І саме тому ми у ФГ «Долгопол Н.В.» розробили підхід до виробництва комбікормів на основі того, що є під рукою.

Проблема: рецепти з інтернету не працюють на прикордонні

Відкрийте будь-який збірник рецептів комбікормів — і ви побачите: рибне борошно 20–30%, соевий шрот 15–25%, спеціалізовані БМВД 5–10%. Ці компоненти чудово працюють, коли ви маєте доступ до ринку. Але що робити, коли найближчий магазин кормових добавок — у Харкові, дорога під обстрілом, а ціна доставки вже перевищує вартість самого корму?

Таблиця 1. Проблемні компоненти та їх доступність на прикордонні

Компонент	Роль у раціоні	Доступність у громаді	Проблема
Рибне борошно	Білок (60–65%), фосфор	Майже недоступний	Імпорт, висока ціна, термін зберігання
Соевий шрот	Білок (44–48%), амінокислоти	Обмежено, дорогий	Не вирощуємо, логістика
М'ясо-кісткове борошно	Білок + кальцій + фосфор	Дуже обмежено	Потрібна переробка, санітарні норми
БМВД (преміксі)	Вітаміни, мікроелементи	Сезонно, при нагоді	Зберігання, термін придатності
Рапсовий шрот	Білок, жири	Недоступний	Не вирощуємо в регіоні

КОМБІКОРМ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗАМІНА КОМПОНЕНТІВ

Місцева сировина Слобожанщини • ФГ «Долгопол Н.В.» • MariAgro

ПРОБЛЕМА	РІШЕННЯ
<p>✗ НЕДОСТУПНІ КОМПОНЕНТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✗ Рибне борошно – імпорт, висока ціна ✗ Соевий шрот – не вирощуємо, логістика ✗ М'ясо-кісткове борошно – санітарні норми ✗ БМВД (преміксі) – термін придатності ✗ Рапсовий шрот – відсутній в регіоні ✗ Дорога Харків → Довжик = ризик обстрілу 	<p>✓ МІСЦЕВА СИРОВИНА</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Макуха – власний соняшник (85 га) ✓ Горох – городи Золочівської громади ✓ Ячна шкаралупа – збір від сусідів ✓ Люцерна, кропива – луки навколо Довжика ✓ Олія нерафінована – місцеві олійниці 100% місцеве виробництво
<p>Рибне борошно → Макуха соняшникова 18–25%</p>	
<p>Соевий шрот → Горох + макуха 50/50</p>	
<p>М'ясо-кісткове → Шкаралупа + крейда 3–5%</p>	
<p>БМВД → Трав'яне борошно (люцерна) 5–8%</p>	
<p>Рапсовий шрот → Олія соняшникова 1–3%</p>	

ГОТОВИЙ РЕЦЕПТ MariAgro ДЛЯ КУРЕЙ

MariAgro ДЛЯ КУРЕЙ

Пшениця: 30%	Кукурудза: 25%	Макуха: 22%	Горох: 8%	Трав'яне борошно: 6%	Вісківи: 4%	Крейда: 3%	Шкаралупа: 1,5%	Сіль: 0,5%	
				1	2	3			
				Вартість: у 3–4 рази дешевше за «класичний» рецепт	Ефективність: лише на 10–15% нижче за імпортний аналог	Доступність: 100% місцева сировина			
ПРАВИЛО 1: Не чекайте ідеальних умов – використовуйте те, що є				ПРАВИЛО 2: Заготовляйте у «вікна безпеки» – літо та осінь				ПРАВИЛО 3: Кооперація – разом громада може все	

Війна змінила все – але не змінила потребу годувати тварин. © 2026 MariAgro • www.mariagro.com.ua

Рішення: місцева сировина Слобожанщини

На 85 гектарах ФГ «Долгопол Н.В.» ми вирощуємо пшеницю, кукурудзу, соняшник та жито. Це — наша сировинна база. А в радіусі 10–15 км від Довжика доступні ще кілька критично важливих ресурсів, про які більшість господарів навіть не замислюються.

Таблиця 2. Заміна недоступних компонентів місцевою сировиною

Недоступний компонент	Місцева заміна	Частка в раціоні	Що дає	Де взяти
Рибне борошно (білок)	Макуха соняшникова	18–25%	Білок 36–42%, жири, клітковина	Власне виробництво з соняшнику
Соевий шрот (амінокислоти)	Горох + макуха 50/50	10–15%	Лізин, метіонін у природній формі	Городи Золочівської громади
М'ясо-кісткове борошно	Яєчна шкаралупа + крейда	3–5%	Кальцій 37%, слідові мінерали	Збір від домогосподарств
БМВД (вітаміни)	Трав'яне борошно з люцерни	5–8%	Вітаміни А, К, Е, каротин	Заготівля влітку (1–2 укуси)
Рапсовий шрот (жири)	Олія соняшникова нерафінована	1–3%	Енергія, жиророзчинні вітаміни	Місцеві олійниці

Макуха соняшникова — головний союзник

Соняшник — це наша стратегічна культура. Після віджиму олії залишається макуха з вмістом білка 36–42%. Це не рибне борошно (65% білка), але якщо збільшити частку макухи до 20–25% і доповнити горохом, ми отримуємо раціон, який за ефективністю лише на 10–15% поступається «класичному» рецепту з рибним борошном. А за вартістю — у 3–4 рази дешевший.

Трав'яне борошно: безкоштовний премікс з поля

Люцерна, конюшина, кропива — ці трави ростуть на кожному лузі Золочівської громади. Висушені та подрібнені на нашій лінії, вони перетворюються на трав'яне борошно — природний аналог вітамінного преміксу. Каротин (провітамін А), вітамін К, мінерали — все це є у звичайній кропиві, яку більшість людей вважає бур'яном.

Таблиця 3. Базовий рецепт комбікорму MariAgro для курей (100% місцева сировина)

Компонент	Частка	Походження
Пшениця подрібнена	30%	Власне поле, ФГ «Долгопол»
Кукурудза подрібнена	25%	Власне поле
Макуха соняшникова	22%	Місцеві олійниці
Горох подрібнений	8%	Городи Золочівської громади
Трав'яне борошно (люцерна)	6%	Заготівля влітку, луки
Висівки пшеничні	4%	Побічний продукт помолу
Крейда кормова	3%	Закупівля (зберігається роками)
Яєчна шкаралупа подрібнена	1,5%	Збір від домогосподарств
Сіль кухонна	0,5%	Завжди доступна

Цей рецепт — не компроміс. Це результат двох років роботи в умовах, коли вибору немає. І він працює: наші кури несуться, бройлери набирають вагу, а індоутки зимують без втрат.

Практичні поради для господарів

Перше правило — не чекайте ідеальних умов. Використовуйте те, що є, але використовуйте грамотно. Якщо немає макухи — збільшіть частку гороху до 15%. Якщо немає гороху — додайте більше висівок та трав'яного борошна.

Друге правило — заготовляйте сировину у «вікна безпеки». Влітку, коли обстріли менш інтенсивні, — косіть люцерну та сушіть. Восени — після збору зерна одразу формуйте запас на зиму. Кожен мішок зерна у коморі — це страховка для вашої сім'ї.

Третє правило — кооперація. Один господар вирощує горох, інший має соняшник, третій збирає яєчну шкаралупу. Разом ми можемо створити повноцінний раціон для всієї громади. Саме так працює MariAgro — ми не просто продаємо корм, ми будуємо систему продовольчої безпеки знизу.

Висновок

Війна змінила все, але не змінила потребу годувати тварин. Слобожанщина має достатньо ресурсів, щоб виробляти якісний комбікорм без залежності від імпортних компонентів. Потрібні лише знання, обладнання та взаємна підтримка громади. MariAgro готове ділитися і першим, і другим.